

Asia: VN/26649/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta Kansalliseksi metsästrategiaksi (KMS2035)

Luku 2: Toimintaympäristö

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 2: Toimintaympäristön muutos

Metsäalaan liittyviä trendejä ja muutostekijöitä strategialuonnoksessa on tunnistettu ja kuvattu hyvin. Huomiota kuitenkin kiinnittää varsin kielteisesti ilmaistu terveys- ja hyvinvointihyötyjen kasvaneen arvon vaikutus intressien yhteensovittamiseen (s. 12). Metsien käytön rajoitteet eri käyttömuotojen yhteensovittamisen osalta nousevat esille myös sivun 18 luvussa Metsätalous. Strategialuonnoksen vision ja tavoitteiden kannalta olisi vaikeutumisen ja rajoitteiden sijaan osuvampaa puhua esimerkiksi intressien yhteensovittamisen kasvavasta tarpeesta tai merkityksestä. Teksti vaikuttaa käsittelevän asiaa pääosin puutavaran saatavuuden näkökulmasta. Onnistuneella eri käyttömuotojen yhteensovituksella voidaan optimoida metsänomistajien tavoittelemaa metsien hyötyjä.

Strategialuonnoksessa todetaan luontoon liittyvillä hyvinvointipalveluilla olevan kasvupotentiaalia, ja tietoisuuden luonnon terveys- ja hyvinvointihyödyistä lisäävän luontomatkailun ja virkistyskäytön kysyntää (s. 16). Tärkeää olisi kuitenkin tunnistaa ja nostaa esille luonnon terveys- ja hyvinvointihyötyjen tarjoamat kasvavat mahdollisuudet myös luontoavusteissa palveluissa sote-alalla ja muissa hyvinvointipalveluissa. Näitä palveluntarjoajia on syntynyt viime vuosina Suomeen runsaasti. Terveys- ja hyvinvointivaikutuksiin liittyvällä tutkimustiedolla on keskeinen merkitys myös luonnontuotealan kasvulle ja tuotekehitykselle.

Luonnontuotealan osalta strategialuonnos tiivistää alan elinkeinomahdollisuuksia ja etenkin kehittämisen keinoja varsin yleiselle tasolle. Alan kehittämiseksi tarvitaan muutakin kuin aikaa ja pitkäjänteisyyttä (sivu 18). Tutkimus- ja kehittämisresurssien alalle suuntaamisen lisäksi tarvitaan uuden tiedon välittämistä toimijoille, osaamisen vahvistamista sekä alan arvoverkkojen ja kasvua tukevien innovaatioympäristöjen kehittämistä. Luonnontuotealan kehittämisen keskeisimpiä tavoitteita ovat luonnontuoteraaka-aineiden markkinoiden toimivuuden parantuminen, jalostustoiminnan kasvu ja nykyistä korkeampi arvonlisä sekä toiminnan kasvua ja kestävyyttä tukevan toimintaympäristön kehittäminen. Tässä tarvitaan yhteistyön tiivistämistä metsäalan ja

muiden luonnontuotealaan liittyvien elinkeinoalojen suuntaan sekä tiedon, osaamisen ja hanketoiminnan kasvua ja aiempaa tehokkaampaa hyödyntämistä.

Luku 3: Tahtotila

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Visio - Kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille

Metsästrategialuonnoksen visio ja strategiset päämäärät ovat hyviä ja kattavia tuoden esille monipuoliset hyvinvointinäkökulmat, kilpailukykyisen toimintaympäristön, uudistuvan, monipuolisen ja kestävänsä metsien käytön sekä tiedon ja osaamisen merkityksen. Päämäärät ja niiden soveltamisala (metsäala) on määritetty siten, että ne kattavat hyvin myös metsiin liittyvän uuden yrittäjyyden.

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Strategiset päämäärät ja tavoitteet

Yleisesti esitetyt tavoitteet ovat suurelta osin yhteneviä esimerkiksi luonnontuotealan tavoitteiden suhteen. Kuitenkin metsäalan koulutuksen edistämisen osalta metsästrategia määrittelee koulutuksen ns. perinteiseen metsäalan koulutukseen. Strategian kokonaistavoitteiden kannalta olisi parempi ja kestävämpää, jos tavoitteissa tuotaisiin selkeästi esille myös metsien uudempiin elinkeinoihin liittyvän koulutuksen ja osaamisen edistäminen muun muassa luontoalalla.

Luku 4.1 Hankesalkku ja 4.2 Kärkihankkeet

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 4.1: Hankesalkku ja 4.2: Kärkihankkeet

Metsien kasvu -kärkihanke toteuttaa luvun 4.1 tekstin perusteella erityisesti metsien aktiivisen, kestävänsä ja monipuolisen käytön päämäärää. Valitettavaa kuitenkin on, ettei monipuolinen käyttö tule mitenkään esiin kärkihankkeen luvun 4.2 kuvauksessa, joka keskittyy toimenpiteeseen puuntuotantoon, hiilensidontaan, metsätuhojen torjumiseen ja tiestön kunnostamiseen. Lukujen tekstit eivät siis vastaa toisiaan.

Metsäalan uudistuminen -kärkihanke toteuttaa erityisesti tiedolla johtamisen ja osaamisen päämäärää ja luo kilpailukykyistä toimintaympäristöä uudistuvalla ja vastuullisella metsäalalla. Pitkäjänteisellä tutkimuksella, innovoivalla kehittämisellä, paikkatiedolla ja osaamisen lisäämisellä sekä hallinnollisilla ja viranomaistoimilla on erityinen merkitys metsiin liittyvien uusien elinkeinojen kasvulle ja kehitykselle. Kärkihankkeen toimenpiteiden muotoilut kuitenkin painottavat metsien hoitoa ja metsätalouden suunnittelua. Koulutuksen osalta keskitytään perinteiseen metsäalaan. Uusien elinkeinojen näkökulmasta toimintaympäristön kehittäminen jää puutteelliseksi.

Luonnontuoteala olisi tarpeen tuoda esille hankesalkun kehittämisaiheena. Luonnontuotealaa on strategiassa käsitelty omassa luvussaan, mutta hankesalkusta alaa edistävät toimenpiteet lähes puuttuvat. Sen sijaan Metsäalan uudistuminen -kärkihankkeeseen on yllättäen nostettu esille metsä- ja luontopalveluyritystoiminnan kehittäminen ja kasvuohjelman toteuttaminen. Tätä palvelualaa ei ole kuvattu edeltävässä tekstissä eikä strategian määritelmässä. Näihin palveluyrityksiin kuulunee muun muassa luonnonhoitoon, metsänhoitoon, luontorakentamiseen ja luontomatkailuun liittyviä yrityksiä. Uusia alan palveluyrityksiä voivat olla myös luontoavusteisten hyvinvointipalvelujen

tarjoajat. Luonnontuotealan tuotannollinen ja jalostava yrittäjyys ansaitsi näiden lisäksi oman paikkansa hankesalkussa, alalla on merkittävää kasvupotentiaalia ja kysyntää vientimarkkinoilla.

Luonnontuotealan kehittämisen keskeisimpiä tavoitteita ovat luonnontuoteraaka-aineiden markkinoiden toimivuuden parantuminen, jalostustoiminnan kasvu ja nykyistä korkeampi arvonnisa sekä toiminnan kasvua ja kestävyyttä tukevan toimintaympäristön kehittäminen. Tässä tarvitaan yhteistyön tiivistämistä metsäalan ja muiden luonnontuotealaan liittyvien elinkeinoalojen suuntaan, alan arvoverkkojen ja kasvua tukevien innovaatioympäristöjen kehittämistä sekä tiedon, osaamisen ja hanketoiminnan kasvua ja aiempaa tehokkaampaa hyödyntämistä. Tutkimus- ja metsätietoa tulisi olla nykyistä laajemmin luonnontuotealan tarpeisiin.

Muuta kommentoitavaa

Muuta kommentoitavaa

Kokonaisuudessaan monen strategiassa esitetyn tavoitteen osalta ei ole vielä esitetty toimenpiteitä tai esitetyt toimet ovat hyvin yleisellä tasolla. Tarvittaneen tarkempaa, päivitettävää toimeenpanosuunnitelmaa tms.

Rutanen Juha

Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry - Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry:n ja Maaseutupolitiikan neuvoston Työn ja yrittäjyyden uudet mahdollisuudet maaseudulla -verkoston (TUUMA) yhteinen lausunto